

Postadress: Mäster Samuelsgatan 60, 111 21 Stockholm
Telefon: 08-700 13 00
E-post: registrator@arbetsgivarverket.se

Utbildningsdepartementet

Arbetsgivarverkets synpunkter avseende remiss Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33)

Arbetsgivarverket har anmodats att lämna synpunkter på betänkandet om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola. Arbetsgivarverket besvarar remissen utifrån ett statligt arbetsgivarpolitiskt perspektiv.

Eftersom en avslutad gymnasieutbildning är något som efterfrågas av de flesta arbetsgivare idag är det centralt att det finns en god tillgång på gymnasieutbildning av hög kvalitet; för den enskildes etablering såväl som för den generella matchningen på arbetsmarknaden. För statliga arbetsgivare som framförallt har behov av att rekrytera eftergymnasialt utbildade medarbetare är gymnasieskolan särskilt viktig genom att förbereda för vidare studier.

Planeringen och dimensioneringen av gymnasieskolan sker idag företrädesvis reaktivt och baseras på tidigare års sökhistorik. Utbudet påverkas även av den konkurrenssituation mellan utbildningsanordnare som råder idag. På många platser har konkurrensen kommit att resultera i att utbildningar som lockar ett stort antal elever erbjuds på bekostnad av utbildningar inom områden där det råder brist på kompetens. Detta borgar inte för ett effektivt resursutnyttjande eller för att arbetsmarknadens behov av kompetens tillgodoses. Arbetsgivarverket delar därför att utredningens uppfattning om att arbetsmarknadens behov bör tillmätas större betydelse i planering och dimensionering av gymnasieutbildningen.

Utredningen föreslår att det ska tas ”betydande hänsyn” till både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Arbetsgivarverket ställer sig positivt till detta, men efterfrågar ett förtydligande om hur de två faktorerna ska viktas i relation till varandra, samt vad ”betydande hänsyn” ska betyda i praktiken.

Givet kostnaden för gymnasieskolan såväl som dess funktion i samhället är det angeläget att beslut om utbud och antal utbildningsplatser fattas utifrån gedigna analyser av hur behoven på arbetsmarknaden ser ut på längre sikt. Arbetsgivarverket är av detta skäl positivt till att besluten ska grundas på regionala arbetsmarknadsprognoser och –analyser som Skolverket föreslås få i uppdrag att ta fram. Arbetsgivarverket vill framhålla vikten av att dessa underlag anlägger både ett regionalt och nationellt perspektiv, och att de omfattar samtliga sektorer på arbetsmarknaden. Det betyder att de också behöver utformas för att fånga upp behovet av eftergymnasialt utbildade, i syfte att säkra återväxten av sökande till högskolan.

Att förutsäga framtida kompetensbehov och arbetsgivares efterfrågan på fem års sikt eller mer är komplicerat och det finns därför en överhängande risk att prognoser speglar nuvarande snarare än framtida behov. Kompetensbehovet styrs av ett flertal faktorer och utmaningen är att ta höjd för sådant som vi ännu inte känner till effekterna av. Exempelvis förutspås digitaliseringen snabbt kunna skapa nya arbetsuppgifter och yrken i alla arbetsmarknadssektorer. Arbetsgivarverket vill således framhålla betydelsen av att utrymme ges för utbildningsanordnare, både privata och kommunala, att vara kreativa i sitt utbildningsutbud och att ha en nära samverkan med arbetslivet. Arbetsgivarverket välkomnar att berörda expertmyndigheter, som har i uppdrag att utveckla arbetet med arbetsmarknadsprognoserna, föreslås bistå Skolverket i arbetet med analyserna.

Att utbildningsutbudet styrs i högre grad mot arbetsmarknadens behov innebär inte ett automatiskt ökat intresse från eleverna. För att förslaget ska få önskad effekt är det därför centralt att det parallellt görs satsningar på att stärka studievägledningen i högstadiet för att ge elever och deras vårdnadshavare bästa möjliga förutsättningar att göra ett informerat val i gymnasievalet. Som konstaterades i SOU 2019:4 finns idag brister i studie- och yrkesvägledningen, bland annat ifråga om tillgänglighet och kvalitet.¹

¹<https://www.regeringen.se/4904e9/contentassets/b372b5f5b7f54ff79be1d3bec1bd9dcf/framtidsval--karriarvagledning-for-individ-och-samhalle-sou-20194>

Analysunderlagen som Skolverket föreslås ta fram torde lämpligen kunna användas för att stärka kvaliteten i studievägledningen.

I konsekvensanalysen gör utredningen en uppskattning av bland annat resursbehoven för de myndigheter som berörs av förslagen.

Arbetsgivarverket vill framhålla vikten av att dessa verksamheter får erforderliga resurser för att fullgöra de utökade uppdragen. Detta är inte minst angeläget för Skolverket som även föreslås få ett flertal nya uppgifter i utredningen om likvärdig skola.

Arbetsgivarverket har inga synpunkter på utredningens förslag rörande komvux. Vi kan dock konstatera att behovet av både gymnasialt och högutbildad arbetskraft spås öka framöver, vilket gör tillgången till komvux till en nyckelfråga ur ett individ- och arbetsgivarperspektiv, såväl som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det är av samma skäl också viktigt att den som vill eller behöver komplettera sin gymnasieutbildning för att få behörighet att söka till högskolan ges möjlighet att göra det. Olika former av distansutbildningar torde kunna bidra till att förbättra tillgången för fler, även i områden med begränsade elevunderlag.

Arbetsgivarverket avstår från att lämna synpunkter på övriga förslag i utredningen.

Beslut i detta ärende fattas av generaldirektör Gunnar Holmgren. I den slutliga handläggningen deltog utredare Sofie Andersson samt kommunikationschef, Lars André, föredragande.

Gunnar Holmgren

Lars André

